

רב ש' פירון

אור חדש

בסיופה של השבת, לאחר מהלך שיש בו התעלות והתנתקות מעולם של חולין, לאחר התמלאות בנשמה יתרה המלווה את כל השבת, אנו מברילים בין קדוש לחול, "הבדיל בין קדש לחול, בין אור לחושך". נסח ההבדלה כולל גם את הבדיקה בין חושך לאור. "יתרונו האור מהחשך" (קהילת ב, יג) מתגלה רק מזען הבירון להבדיל, להבחין, להקפיד על שונות והשתנות.

הגדרת האור מלאיה במידה רבה במשמעותו של החושך¹. המאבק בין חושך לאור הוא מאבק קיומי ממשי להגדרת המהות של כל אחד מהם. אשר על כן, לא ניתן לחותר על המלחמה ביניהם. המאבק, הבירור, ההתלבשות וההתחבשות זו חילק מהגדרת מקום של החושך והאור בעולם.

ר' צדוק הכהן מלובלין, מחשובי אדמו"רי פולין, עסק בשאלת העוני והשווון. על מה ולמה, הקשה הרב, יעד הקב"ה עוני בעולמו? מדוע לא בראש עולם בו כל הביטים שוים?

תשובהו היא שהמציאות של העוני מס'עת להגדר ולהעמק את מקומה ומשמעותה של הנ庭ינה בעולם. לא ניתן להגיע לאידיליה של נתינה וועודה הדורית מבלי להגדר את החינויות של הנתינה. זו מקבלת משנה תקף כאשר חושך בעולם, כשיש עוני.

"בראשית בראש אלקים את השמים ואת הארץ הייתה הארץ תהו ובתו וחושך על פני תהום". רק מזען כך, נבראים המאורת. רק מזען המיציאות הראשונית של החושך מתברר תפקדים של המאור הנזרול והמאור הקטן.

חוות החארה היא חותמו של היחיד. להיות מסוגל להדליק נרות בכל העולמות. להפיץ את האור הנזרול. ומעל לכל – להאמין שניתן לגרש את החושך ולהפיץ אור

1. כאשר הדבר הטובណו מחייב ידיעה אמיתית, וכן כל הדברים נקנה הידענה בהם מן הפה, כי מן מראה השחור יכול לדעת מראה הלבן שהוא הפכו, וכן כל ההפכים, מן האחד נקנה הידענה בהפוך שלו" (נצח ישראל, פרק א)

הלוות החנוכה לא אפשרות לנו להיות יהודים רק בבית אלא מה"ב את אותן להחצין – במובן העמוק – את יהדותנו.

שנית, צריך להוכיח את האור כך שכל האנשים יכולים לראות אותו, בשעה שלא כתלה רגל מן השוק (שבת שם) בשעה שהאנשים מצויים ברחובות של עיר. علينا להציג את שאיפת החראה במרכז סדר החיים. להפיגש את השונים עם האור אחד. ליצור תסיסה רוחנית, ליצור ויכוח ודין מסביב לאור. השוק הוא מקום מפגשים של השונים, של העיבור כולו.

שלישית, ההארה שואבת את כוחה מהדורותיו. מההתקרנות בשלבים "מוסיף והולך" (שבת שם). ביום הראשון נר אחד, שניים, וכך הלאה. פריעת חזה של אור יוצרת סנוור ולא מאפשרת חיבור פנימי אל מקור האור, אל עמקו.

רביעית, יש להוכיח את נרות החנוכה בשמנם בהיר שאורו צח ונעים לעין. הבהירות, הזרירות מאוד מודומה, שكري, אור המעניק רגיעה זמנית אך אין בו מזור של אמת, השובה באמבך שבין בני האור לאלה הנושאים את שם האור לשואו.

מכאן, נובעת חובת ההפרודה בין אור לחושך. מכאן נובעת חובת ההגדרה. כל אלה, בננים מתוכה של קדושת השבת. ההבדלה היא כוח אותו קונה מי ששאב מקדושת השבת. מן הבית הפנימי, מקור היניקה היהודי הייחודי.

כל אלה, בונים את נצחונו והשתלטוותו של האור על החושך. מלחתם בני אור ובני החושך היא המלחמה בין המאמינים לפסימיים. בין החפים בתיקון לאלה שלא מאמינים בסיסבי לתיקונו של העולם. מכאן, נובע ההברול בין גוסח הברכה שבקידוש לבני גוסח הברכה שבבדלה. בכניסת השבת, בטרם האירה הנשמה היהירה את אורה במלוא עוזה, אנו אומרים: "כִּי בְנֵו בָּחוֹת וְאֹתָנוּ קָדְשָׁת" ובמוצאי שבת אנו אומרים: "הַמְבָדֵל בֵּין קֹדוֹשׁ לְחֹל... בֵּין יִשְׂרָאֵל לְעָמִים". בכניסת השבת אנו מרגישים שנבחרנו. בבחירה ש' השוואה בין הדומים והעדרה של האחד על פני השני. במושאי שבת, מתחדדת החראה ולפיכך אנו מדברים על הבדלה, ניתוק מוחלט. זהו ערכו של הבירור.

מכאן ערכיה של מצוות הדרocket נרות שבת. אולם, בשבת יש מימד של ניתוק מההרים. השביטה מלאתה מביאה אותנו ל"מעין עולם הבא". בתグ החנוכה, טairoו יום טוב, יוצר מפגש בין הערכיהם הללו, בימים של שגרה. בימים של חול. הולכים לעבודה, מתמודדים עם המציאות המורכבת, ועם השקיעה מודלקים נרות. אנו

גדול. לכן, בתפילה ערבית אותה אנו נשאים בלילו, כשחשוך מסביב, אנו מכירזים: "אמת ואמונה". יש לנו אמונה גם בשעה של העדר, גם בחושך הנורא. אנו בטוחים שנגיעה למים של אור וטוב. כך, זורחת המשמש ויום חדש מופיע. או זו אנו מברכים: "יזעד אור".

מכאן, נובעת החובה להתבונן אל המציאות בעין מורכבת. לא להיבהל מהחושך. מהלוקת פילוסופית עתיקת יומין היא אם הפסים או האופטים הם שיטות החתובנות המועדרות על המציאות. בלשון של הבריות, יש הרואים את חזי הכם המלאה ויש הרואים את זו הריקה. יש הטוענים שככל הוא בחזקת ערך וחביב עד שיוכחה אחרת. אחרים, בטוחים שיש לחשוד באחר ולבחון אותו עד שיעמוד ב מבחן המציאות וכייה את היותו שונה, אחר.

אנו מבקשים להבהיר שככל תפקידו של החושך, כל מקום, עצם היותה, של חזיכות הריקה, בא מפני שאיננו מעריכים את האור, איןנו מעריכים את העובדה שהחזי השני של הכם מלא.

אסור לחושך לשתק את החיים. אסור לנו לחתיאש מנגליים של העדר, של "אין", של ריקנות אנושית ושחיתות מוסרית. כל אלה נועדו להעיר אותנו משטמוץ השגורה. כל אלה נועדו לעורר את הבריות לחפש טוב. לרצות, לחלם, לנעת ולגיע אל עמק האור.

בכל שנלמד להoir עולמות, ככל שנלמד לנרט חושך, ככל שנבין שהמלחמה בין בני אור לחושך מתנהלת אצלנו, בתוכנו, אצל היחיד והיחיד, נוכל לכבות ערד פיסת החושך ולהיאירה.

האופטמיות והאמונה היא יסוד חיינו. גם בדקט מיטוגן להoir חושך גדול. כד קטן מיטוגן לנרט את הרשות ולהעבירה מעל פנינו העולם.

תグ החנוכה הוא חן ההארה. הכל הדרושים באמבך בין האור לבני החושך הוא לדודיק את החנוכה בחושך. אומנם "על פתח הבית" (שבת בא ע"ב), אומנם קשורה אל מקור האור, אל הפנימיות. אבל – בחושך. ככל שנגביר את שאיפות התיקון החוארה, ככל שנחפוץ לתיקון עולם במלכות שדי", כך יגדל האור, כך תנידל עיצמתו, כך תנידל השפעתו. אולי בכך, מטעמת הזחות והגאות הדתית של בני הבית.

התשובה – היא הפתיל, חיפוש האיזונים ושווי המסקל. כך ניתן להאדר. תשובה – היא חוזה למצב של שווי משקל. לכן, חשוב שהפתילים יהיו מוחמר שמאיר היטב – מושכים את השמן מחד, ומארדים באור בהיר ויפה מאדן.

ニישואין, מעמד של קuousה ואיזון, מעמד של חיבור והשלמת החיים, הוא רגע מתאים לחיבור שבין גוף לרוח, בין חזך לאור.

ב倡 החנוכה בולטת מגמת האיזון: הקפודה יתרדה על החומרים מהם עשויים הנרות, העמדת כל הנרות במקומם, כדי לא להבליט את האחד על פני חברו.

כל המיציאות המעשית מהי'בת אותנו לחפו'ז בשינוי ולהאמין בהצלחתו. כל שנוצר הוא לאמץ את גישתו של רבינו מנחן מנדל מקוזק שהנחה אותנו שחושך לא מגרשים במקלות. חוזך מגרשים רק על ידי הוספה אור, הוספה אמון ואמונה.

קונס את יכולת להבחין בין אור לחושך, בין אמת לשקר, בין עיקר לטפל, בין חומר לרוח דזוקה בימים אלה.

יש המס'ים את הליך התשובה ביום הביפורים, אחרים – בחושגנו הרבה, יום חיתום הדין. חסידים היו מוסיפים, שיש המקפידים לשוב בתשובה עד לחג החנוכה. מדו' מה הקשור בין נרות החנוכה לבין הליך התשובה?

עיקרן זה בא לידי ביטוי בסיפור חסידי מפורסם מבית מדשו של ר' נפתלי מרופשי:

חסידים מספרים כי כשהוגר הרב את ה"גראטל" על בנו ביום חתונתו, אמר: לעד לדעת שלוש פעמים במשך חייו של אדם אנו נהנים להודיע נרות: הפעם הראשונה היא בעת ברית המילה, שהרי המנהג הוא להודיע נרות הרבה בעת המילה, בפעם השנייה שעה שלולים את האדם לחופה, ובפעם השלישית, ל"ע, בשנपטר. פעמיים, בראשונה ובשלישית, לא ניתן לעשות תשובה, אבל עכשו, בני, עכשו, "אם לא עכשו – אימתי?". אבל בעת, כשמודיקים עבורך הנרות בפעם השנייה, יש לך עוד ברירה לעשות תשובה, ואם לא עכשו אימתי....

מדו' הדלקת הנר מעוררת לתשובה?

כשאנו כתובים על משחו או כותבים למשחו, אנו נהנים להוסיף את המילים "נדיר". מדו' דזוקא נר?

כאשר האדם נפטר, המיטבים לדאות, מסוגלים להבין את עומק הפסוק: "נֶר הַנְּשָׁמֶת אָדָם" (משל' ב, בז). אז, ניתן להבחין ב"גילין נשrapות ואותיות פורחות באור" (עובדיה זורה י"ח ע"א).

ישدمון רב בין הנר, שיש בו שמן, המבטא את "הזהמר" שמננו יש בעירה, הפתילה, המסללת את הקישור שבין הרוחני לגשמי, את הנם, והשלחתה, שהיא ביטוי למקור האור. כל אחד מהחקים, קריטי לקיום של הנר. בלי אחד מהם – הנר מאבד את ממשמו.

יש מתח מתמיד בין השמן לשלהבת. בין העולם הרוחני לעולם הגשמי, בין העדרים התחתיים של החיים שיש בהם מים של חזך, לבין הנשמה שלנו שכולה אור וטוב.